

Vælgerne samt i Pressen, der i denne Tid har fundet Sted, giver mig som gammel Fæster Anledning til at sige et Par Ord derom, og særlig Anledning have et Par Artikler givet mig, som stod i „Aalborg Amtstidende“ forrige Uge. Forfatteren, som har skrevet disse Artikler under Overskriften „Offentligt Fæste“, røber, at han ikke har Spor af Begreb om og langt mindre Forstaaelse af de Ting, han skriver om. Jeg skal ved korte Citater godtgøre dette.

Den vedkommende Forfatter skriver saaledes: „Op til 70erne fortsattes Kampen for at løse Bønderne ud af Fæste, dog den sidste halve Snes Aar med stadig svindende Kraft. Siden Begyndelsen af 70erne er Kampen ophørt“. Det kan i og for sig være rigtigt nok, men vedkommende Forfatter nævner ikke noget om, hvorfor Kampen er ophørt. Den er ophørt af 2 Grunde. For det første var der adskillige Godsejere, som forstod at faa fat i de Fæstebønder, som var Førere og Ledere af Bevægelsen mod Fæste, og sælge til dem for en billig Penge, og derved stilnede Bevægelsen. Andre Steder blev Fæsterne straffede af Godsejerne. Jeg kunde nævne Eksempler paa, at Fæstere have beboet Jord, som var inde under Hovedgaardstakst, dér havde Godsejerne i deres Magt at nedlægge Fæstet og derved straffe Fæsterne. De kunde ogsaa straffes ved forøgede Afgifter, naar de begyndte paa en saadan Bevægelse, derfor var de tvungne til at holde den nede.

Saa skriver den vedkommende Forfatter videre: „Selvejendom er intet økonomisk Løsen mere. Fæste er ikke blandt de Samfundsretsfærdigheder, man mere agiterer imod.“ Forfatteren har ikke lagt Mærke til den Bevægelse, som er rejst i Fjor baade paa Fyn og paa Sjælland, og som har fundet saa udmærket Tilslutning hos alle politiske Partier, baade Højre, de moderate, Reformpartiet, Socialdemokraterne og det radikale Venstre. Jeg kunde ogsaa nævne radikale Mænd, Førere i deres Kreds, som var med til at rejse denne Bevægelse hele Landet over. Den er rejst for ramme Alvor, og det er vort fulde Alvor, at vi ere villige til at købe, hvad Dag det skal være, naar vi blot kunne faa en Lov, som giver Tilladelse dertil.

Videre skriver Forfatteren: „I gamle Dage vilde Godsejerne vanskeligt sælge, da vilde Bønderne godt købe.“ Det passer jo ikke. Det er oplyst, at der er solgt 40,000 Tdr. Hartkorn Fæstejord her i Landet ved frivilligt Salg. Godsejerne vilde

altsaa nok sælge den Gang, men adskillige Fæstere var betænkelige ved at købe. Det kender jeg Eksempler paa, de kunde ikke blive betænkte paa at købe i rette Tid, og deres Efterkommere have saa maattet købe i dyre Domme. Dernæst hedder det: „Nu ville Godsejerne gerne sælge, men de Bønder, der sidde paa Fæste nu, de bryde sig ikke om at købe, og det er vistnok særdeles fornuftigt af dem“. Dette er ogsaa fuldstændig forkert. Sagen er nemlig den, at Godsejerne ikke ville sælge. Vi Fæstebønder have, inden vi rejste Bevægelsen, henvendt os til vore Godsejere og bedt dem om at sælge, men det er blevet nægtet, og derfor have vi besluttet at henvende os til Lovgivningsmagten. Der er endnu 16—17,000 Tdr. Hartkorn tilbage, som er Fæstejorder.

For mange Aar siden var jeg til et politisk Møde paa Fyn, hvor daværende Folketingsmand Jens Busk var til Stede, og han benyttede da Lejligheden til at kalde en navngiven Mand for oldnordisk Bonde. Ja, jeg skal nu ikke kalde alle de Mennesker baade i Rigsdagen og udenfor, som have fremdraget Spørgsmaalet om Fæste, for oldnordiske Bønder, men sikkert er det, at den Tanke, som de komme frem med, er af oldnordisk Oprindelse. Fæste stammer fra Hedenold, ja, jeg tror, at ikke en eneste Historiker kan finde et Kildeskrift, hvorefter han kan faa Rede paa Fæstevæsenets Oprindelse. Men det, vi Fæstere vide og have lagt Mærke til, er, at der har været Tider i vort Land, hvor kun $\frac{1}{10}$ af Bøndergodset var Selveje, de $\frac{9}{10}$ var Fæste. Og hvorfor var det gaaet saa galt, at endog mange frivilligt gav sig ind under Fæstet? Det var, fordi de hos Godsejerne og ved Klostergodset kunde finde Værn i Ulykkestilfælde. Naar Landet blev hjem-søgt af Krig, Røveri, Ildebrande, Sygdom blandt Dyrene, Pest og deslige, var en Selvejer fuldstændig ruineret, men Fæstere kunde ty til Godsejeren eller til Klosteret, der kunde han faa sin Bygning rejst, der kunde han faa Penge til Drift, og der kunde han faa Kreaturer. Derfor var det, at Selvejendom svandt ind, og at det blev saa almindeligt med Fæste overalt. Vi maa huske paa, at den Gang kunde Bønderne ikke væge sig mod Ulykker, som vi kunne nu til Dags. Nu have vi Lejlighed til at faa assureret baade mod Ildsvaade, Stormskade, Haglskade, vi kunne faa vore Dyr assurerede. Vi Bønder ere nu naaede saa vidt, at vi kunne staa paa egne Ben, og ikke trænge til en